

Stručni osvrt na odjevnu komponentu koncerta

FA SKUD-a I. G. Kovačić

„Ej , da mi je ići u svatove“

održanog 16. 05. 2015. u KD V. Lisinski, s početkom u 19:30 sati

Pred gotovo punom velikom dvoranom, rezultatom interesa vjernih obožavatelja te zamjetne prisutnosti najava u medijskom prostoru počeo je koncert svadbene tematike koreografijama dvaju dječjih skupina koje su izvele *Međimursku svadbicu* te pjesme i plesove Brodskog posavlja. Djeca su bila uživljena i lijepo odjevena, jedino što duljine donjih dijelova nošnji nisu bili usklađeni. Unatoč tome posebno me se dojmila mlađa skupina, njihova koreografija te spontanost pri izvođenju.

Usljedili su pjesme i plesovi Brodskog posavlja „Kreći kume, kićene svatove“. Nisam shvatila koja je bila namjera samih koreografa budući da smo imali djevojku odjevenu kao mladenku i mladića kao mladenca, ali ostalih uloga tipičnih za slavonske svatove nije bilo, kao što nisu bili prikazani svadbeni običaji. Unatoč činjenici da je izvedbi prethodila temeljita priprema s osobama iz struke koje se specijalizirano bave područjem kulturne antropologije, etnomuzikologije i folkloristike te terenskim radom (kako je navedeno u programskoj knjižici), na sceni se dogodio jedan nelogičan spoj šetanog kola tematike koja se nikako ne uklapa u svadbeni kontekst.

Djevojke su unatoč tome što je to bila prva točka programa, izašle na scenu neusklađenih duljina sukanja te nedovoljne voluminoznosti za navedeni lokalitet. Pojedini momci nosili su plave graničarske hlače tipične za novogradiški kraj, a u većini slučajeva su im neuredno virile košulje na leđima tako da su time uništili cijelu sliku koju su odabirom originalnih primjeraka nošnji htjeli podići na višu razinu.

Solist koji je izvodio samačko pjevanje, bio je uz zdravičara s odjevnog aspekta najčišći trenutak koncerta. *Turopoljske spominke* započele su slikom od 20-tak djevojaka koje su bile odjevene u isti tip nošnje. Iako se ne može reci da su bile sasvim ujednačene u duljinama, situacija je ipak bila bolja nego u prethodnoj točki. Oglavlja, detalji i frizure djevojaka te odijevanje momaka bili su na zadanom nivou.

Svadbeni običaji žerjavinečkog prigorja „Prispi, prispi mlada sneha“ još jednom je potvrdila očito progresivnu boljku odijevanja ovog ansambla a to je poravnati donji rub ženskih sukanja i pregača, međusobno te jedna s drugom. Oglavlja djevojaka bila su raznolika, uredno složena, muški dio ansambla je uredan. Obuća je također bila primjerena, osim za mladenku kojoj bih ipak sugerirala da obuje čizmice *na žniranje* umjesto visoke čizme, iako su one bile odraz bogatstva, budući da se radi o novijem tipu nošnje s primjetnim utjecajem građanske mode čizmice su prikladnije.

Parta moja parta u solo izvedbi je primjer primjerenog i urednog odijevanja dok su se pojavom ostalih djevojaka koje su izvodile *gradišćanske jačke* opet pojavile nesuglasice vezano za duljinu donjih rubova nošnji iako ipak ne u tolikom obimu kao do sada. Nakit i ogavlja bili su lijepo raspoređeni i vrlo uredni.

Prvi dio zaključili smo svadbenim običajima Hrvata iz mađarske podravine pod nazivom „Ej, otvarajte kapiju i vrata“ koja je ujedno bila i najupečatljivija izvedba u ovom dijelu programa. Ženske nošnje, koje već sad standardno imaju problema s neujednačenim duljinama, u pojedinim slučajevima čak su visjele na jednu stranu što nije prihvatljivo unatoč zahtjevnosti programa. Uz to, pojavile su se (kao i lani u nekim koreografijama) neke nezamislivo kratke varijante te detalji koji su završavali na leđima unatoč sugestiji da ih se pričvrsti *zihericom*. Mladenac je imao neprimjereno dugu pregaču dok su ostali momci bili ujednačeni u odjevnom aspektu.

Drugi dio programa započeo je koreografijom zagorske svadbe te imponantnom pjesmom u statičnoj slici koja nam je opet pokazala kako djevojke jednostavno ne mare ili ne obraćaju pažnju pri odijevanju kako bi uskladile donje rubove haljina i pregača. Oglavlja i nakit su bili raznoliki i dobro raspoređeni ali očigledno ne dovoljno učvršćeni budući da je jednoj djevojci palo ogavlje. Budući da se snašla vrlo dobro, manje upućeni ne bi niti primijetili kada se to dogodilo, no zasigurno treba pristupiti odijevanju s više koncentracije kako se ovakve situacije ne bi ustalile. Naime radilo se točki nakon pauze tako da brzina ne može biti opravdanje. Momci su bili adekvatno odjeveni i vrlo uredni. Jedan je plesač imao crne hlače koje bih preporučila zamijeniti bijelima, jer unatoč ulozi u koreografiji, bijele bi u zajedničkim slikama likovno bile bolje uklopljene.

Dvije djevojke izvele su pjesme s otoka Mljeta u rekonstruiranim nošnjama koje su bile predugačke te neujednačene jedna naspram druge. Nakit i ogavlja bili su izvrsni.

„Divojku za ruku, rumenu jabuku“, koreografiju hercegovačkog Linđa, izvelo nam je 7 plesnih parova. Ovaj put su suknje i pregače bile više-manje ujednačene osim jedne koja je primjetno „visila“ u lijevu stranu. Momci su bili uredni osim jednoga kojem je u žaru plesa ispao pojas – to se ne bi smjelo događati, budući da je bilo više nego dovoljno vremena za pravilno učvršćivanje istog.

Uslijedili su svadbeni običaji iz Baranje u koreografiji pod nazivom „Vranci se konji vataju“ u kojoj su izvođači bili korektno odjeveni, s ponovljenom boljkom neujednačenih donjih dijelova ženskih komponentni nošnji. Sugerirala bih (kao i lani) da se koristiti isti tip baranjske nošnje za plesače i plesačice, ovakvo odijevanje djeluje u raskoraku. Oglavlja i nakit dobro su raspoređeni no opet pojedinci nisu učvrstili nakit tako da je završio na leđima. Uz to, jednoj su djevojci pale vunene čarape pa sugeriram korištenje gumica ili vezica kako bi se izbjegle takve situacije.

Zagorski muzikaši bili su odjeveni u slavonske i moslavačke nošnje. Iako mi ta kombinacija nije logična, bili su uredni, ali ni približno savršeni kao lani. Ove godine neujednačene su bile duljine košulja kod svirača a kod violinistice nije bila usklađena duljina suknje i pregače. Osrednji vizualni dojam popravila je izuzetno dobro raspoložena kontrašica koja je mene kao i cjelokupno gledateljstvo ostavila bez daha razinom opuštenosti i uživljenosti izvođenja.

Posljednja točka drugog dijela programa „Zorica se danom zabeljava“- prikaz svadbenih običaja Lukinić brda, prezentirala je svu raskoš i raznolikost ogavlja, nakita i varijanti ruha tog kraja, kao i u ostalim i u ovoj smo točki imali neprimjereno kratkih primjeraka te odstupanja u duljinama donjih dijelova nošanja kod plesačica.

Moram reći da su me Goranovci ove godine iznenadili ignoriranjem lanjskih sugestija vezanih za poboljšanje odjevne komponente, što je nažalost dovelo do puno lošijeg scenskog izgleda na ovom koncertu. Prošle se godine radilo o jednoj kraćoj ili dužoj suknji i ponekom neučvršćenom nakitu dok se ove godine taj broj drastično povećao (na većinu ansambla) a sukladno tome povećao se i broj detalja koji su ispadali tijekom koreografija (ružmarin, oglavlje, pojas). Smatram da ansambl s tradicijom i renomeom poput SKUD-a I. G. Kovačić, koji očigledno puno ulaže u odabir detalja zaista može uložiti još tih 5 ili 10 % truda kako bi realizacija bila u skladu s idejom koreografa . Iako je dio plesačica bio uredan, evidentno je kako postoji određen broj članica koje nisu dovoljno obratile pažnju na usklađivanje duljina te učvršćivanje detalja prilikom odijevanja.

Zaključila bih da je na ovom koncertu odjevna komponenta bila manje uspješna nego na lanjskom. Kod muških plesača, osim u prvoj i zadnjoj točki prvog djela gdje su virile košulje, nemam primjedaba osim da detalje pokušaju učvrstiti maksimalno dok ću za žene reći da opet razmisle o principu "manje je više". Dakle, lijepo je vidjeti djevojke okićene mnogobrojnim detaljima, ali ostaje nejasno kako se onda nisu uskladile dužine sukanja i pregača ili duljine sukanja međusobno?!

Probama u nošnjama ili vježbanjem presvlačenja uvježbavaju se osnovni i uobičajeni uzusi scenskog odijevanja (vidljivim i laičkom oku) a tek potom inzistira se na detaljima scenske odjeće. Nadam se da će iduće godine taj princip biti primjetan na sceni.

Katarina Horvatović

diplomirana etnologinja i profesorica pedagogije